

Roman:Familiebezit

Tineke Aarts

Analyse Familiebezit

Afstudeerproject t.b.v. bevoegdheid docent Nederlands / Universiteit van Groningen
Door Marjolein Schaeffer

Samenvatting:

Proloog

De proloog betreft een briefwisseling rond 1879 tussen een vader en zoon uit La Borie. De vader, Clement Bonave, kondigt in zijn brief de catastrofe van de Phylloxera-luis aan waardoor alle wijngaarden worden aangetast. Hij waarschuwt zijn zoon Leon, die in Bordeaux zijn diensttijd vervult, dat die naar ander werk moet uitzien. Hij zal de vanwege de Phylloxera-ramp de wijnboerderij niet van zijn vader kunnen overnemen.

Bruiloft in oktober

In het kleine Franse dorp Lot wordt een onbekende Nederlandse vrouw per taxi naar het verlaten gehucht La Borie vervoerd. Bij de leegstaande wijnboerderij van haar overleden Oma zet de taxichauffeur, monsieur Sauzet haar af. In zijn ogen is La Borie naargeestig omdat er in het verleden niets dan bloed- en wanhoopstranen hebben gevloeid.

Juliette draagt een bruidsjurk. Die dag is ze met haar Nederlandse vriend Jensen, in Lot getrouwd door de curé (geestelijke) die ook de generaties voor haar van haar Franse familie in de echt heeft verbonden. Geleid door heimwee naar haar Franse wortels, wilde ze bruiloft in Frankrijk vieren. Als meisje al, bracht ze er samen met haar broer Maurice bij haar oma de vakanties door. Omdat haar kersverse echtgenoot haar echter al tijdens het bruidsdiner teleurstelt, neemt Juliette de benen. Haar man wil geen dag langer in Frankrijk blijven dan nodig en heeft niet eens de beloofde huwelijksreis geregeld. Juliette realiseert zich nu pas dat ze uit elkaar zijn gegroeid en trekt haar conclusies. Ze neemt haar intrek in de Mariahoeve, het huis van haar voorouders, de Bonaves. Haar man Jensen vertrekt beledigd diezelfde avond nog, naar Den Haag.

Als mevrouw Sauzet, de vrouw van de taxichauffeur er de volgende ochtend weet van krijgt wie er door haar man in zijn taxi is vervoerd, weet ze niet hoe snel ze deze roddel in het dorp moet verspreiden. Al dezelfde ochtend gonst het hele dorp van opwinding over dit markante nieuwtje over deze Nederlandse 'afgewezen' bruid.

La Borie

Juliette wordt wakker in het huis van haar oma en voelt zich er ondanks de vervallen staat, weer onmiddellijk thuis. Bij het bezichtigen van een paar vertrekken, komen alle verhalen van haar Oma Simone over de vijf eeuwen oude wijnboerderij weer boven. Juliette kent het huis en de geschiedenis op haar duimpje. De boerderij kende tijden van welvaart en tegenslag. In de tweede helft van de 19^e eeuw gloeerde die. Daarna volgden perioden van catastrofe. De druiven werden door de Phylloxera-luis aangetast, de oogsten mislukten, er volgden oorlogen, en het domein Bonave raakte in verval. Bij het zien van het huis, haar erfgoed, realiseert Juliette zich nog scherper dat haar man Jensen en zij verschillende dromen najoegen. Hij wilde het huis verkopen, terwijl zij een emotionele band heeft met het familiebezit. Juliette besluit zich te bezinnen over haar verdere plannen. Ze betreft de woonkeuken van de boerderij.

Verzoening

Juliette verwacht een verzoening met Jensen maar krijgt alleen maar bezoek van haar Nederlandse vrienden. Ze brengen tassen vol eten mee. Ook haar broer Maurice en haar schoonzus komen haar bezoeken. Juliette krijgt te horen dan Jensen al naar Nederland is vertrokken. In stilte hoopte ze dat hij naar haar toe zou komen. Nu voelt ze zich dubbel in de steek gelaten. Haar achter laten in Frankrijk stelt haar eigen verraad in de schaduw, vindt ze. Ze peinst er niet over om met haar vrienden terug naar Nederland te gaan en besluit voorlopig in La Borie te blijven. Ze vraagt zich af of de verwijdering tussen haar en haar man met La Borie te maken heeft. Hoe meer ze terugdenkt aan hun gezamenlijke reclamebureau, des te meer afstand ze voelt van haar leven in Nederland. Ze realiseert zich ineens dat ze een routinematige relatie hadden.

Isaias

Juliette brengt een bezoek aan madame Hache die op het hoogste punt van La Borie woont en die ze al vanaf kinds af aan kent. De oude dame is blij met wat afleiding en is al op de hoogte van het gebeurde. Ze heeft haar oordeel over Jensen al klaar. Een man die zijn bruid zomaar in een vreemd land achter laat, deugt niet. Zij kent Juliette goed en neemt het voor haar op. Ze is niet verbaasd dat het huwelijk is misgelopen, want zo zegt ze, tijdens de inzegening van het huwelijk heeft de oude curé de woorden van de profeet Isaias voorgelezen, dat is de goden verzoeken. Ze raadt Juliette af om in La Borie te blijven wonen. De eenzaamheid kan er tot waanzin leiden. Ook waarschuwt ze voor de overige bewoners van de Meenthoeve, de boerderij die volgens haar 'verdoemd' is. Ze adviseert Juliette om over haar scheiding te gaan praten met de oude curé. Juliette volgt die raad op en treft tot haar verbazing een begripvolle geestelijke aan die haar moed inspreekt en op haar beslissingen vertrouwt.

De jas van Gaston

Via madame Hache komt Juliette met Didier in contact, een klusjesman die haar met het huis en het domein komt helpen. Hij is in de ziektewet en wil voorlopig van geen betalen weten. Bovendien is hij nogal paranoia voor de mensen uit het dorp. Hij wil onder geen beding bij het huis van Juliette gezien worden. Ze geeft hem een rondleiding en komt in de kamer van haar overleden oom Gaston. Zijn jagersjas hangt er nog. Ze geeft hem aan Didier. In een bureaula vindt ze een correspondentie van haar overgrootvader Leon met zijn vader Clement. Als Didier weg is leest Juliette de brieven uit 1880, ze gaan over de moeilijke jaren van de Phylloxera en over de zelfmoord van de wijnboer Benoit, die in de Meenthoeve huisde. Het dode lichaampje van zijn dochttertje werd gevonden met een briefje waarop een vloek opgeschreven was. De oude Benoit zou de wijnluis als wraak over La Borie hebben aangeropen. Juliette treft verder nog betalingen van haar ouders aan in een oud kasboek. Haar ouders kwamen om bij een auto-ongeluk, en waren vlak voor dat onheil met de betalingen gestopt. Juliette wordt benieuwd naar de bedoelingen achter die betalingen.

In de loopgraven

Juliette maakt kennis met 'de Breton' de bewoner van de Meenthoeve. Volgens madame Hache is hij al net zo'n onheilspellend figuur als wijlen wijnboer Benoit. Ze treft hem op dertig meter van haar domein aan tijdens het maaien van bebossing. De Breton is kort van stof en maakt een vijandige indruk. Hij waarschuwt Juliette nooit zijn terrein te betreden vanwege zijn gevaarlijke hond. Als hij haar vraagt of ze alleen woont, krijgt Juliette een onbehaaglijk gevoel.

Al snel begint Juliette met het opknappen van de slaapkamer. Terwijl ze bezig is heeft ze het gevoel bekeken te worden. Uit het raam ziet ze de Breton naar haar staan kijken. Ze besluit tot een gesprekje. De Breton waarschuwt voor de boom die over haar schuur hangt. Hij vindt dat ze die moet weghalen anders raakt het dak vernield.

Tijdens de werkzaamheden in het huis, denkt Juliette na over de verhalen die ze van haar Oma kent over haar familie. Ze weet dat Leon de wijnboerderij niet van zijn vader had kunnen overnemen vanwege de wijnluis. Ook herinnert ze zich dat er maar een van zijn drie zonen zijn teruggekeerd uit de loopgraven van de 1e wereldoorlog. De broer die terugkwam was haar grootvader Jérôme. Twintig jaar later herhaalt de geschiedenis zich, maar kwamen alle mannen terug uit de tweede wereldoorlog, ook haar oom Gaston.

Juliette krijgt een bezoek van Pascal, de enig overgebleven familievriend van de Bonaves. Hij werkt in het dorpsrestaurant, is sommelier en heeft naast kennis van wijnen veel wijsheid in pacht. Hij schrikt als hij haar 's middags slapend door oververmoeidheid in bed aantreft. Uit bezorgdheid is hij naar haar toegekomen. Hij probeert te begrijpen waarom Juliette met haar man heeft gebroken. Als hij hoort dat Juliette in goede handen is bij madame Hache is hij geruster. Onaangekondigd staat een week later de Breton op haar domein met werktuig om haar met de omgevallen boom te helpen. Samen klaren ze de klus. De Breton geeft het ene commando na het andere en vertrekt daarna weer even onverwacht als hij gekomen was. Dit herhaalt zich een aantal keren. Veel gesproken wordt er niet tussen Juliette en hem. Het blijft voor Juliette een raadsel wat zijn motieven zijn.

Terwijl Juliette aan het huis werkt overdenkt ze haar toekomst. Het bevalt haar zo goed in de Mariahoeve dat ze overweegt er voorgoed te gaan wonen. In La Borie heeft ze iets wat haar in Den Haag ontbeerde: een inspiratiebron. Het lijkt haar heerlijk om in de voetsporen van haar voorouders de wijnbouw weer op te zetten. Ze overweegt haar appartement in Den Haag te verkopen.

Het domein Bonave

Een vriend van Pascal komt Juliette een puppy brengen. Het is de wijnboer Francois Zéline, wiens domein met een muur van het hare gescheiden is. Via de dorpsroddel is hij te weten gekomen dat haar bijnaam in het dorp 'de afgewezen bruid' is. Hij is nieuwsgierig naar de vrouw die nu het domein van de voormalige respectabele wijnboer Bonave bewoont. Hij is van plan haar te vragen om hem de grond te verkopen zodat hij zijn wijnvelden nog verder uit kan breiden. Hij treft Juliette tot zijn verbazing aan op het dak van haar schuur waar ze pannen aan het leggen is. Hij is onmiddellijk van haar onder de indruk. Overweldigd als hij door haar is, vergeet hij naar de wijnvelden te informeren.

Juliette werkt haar idee verder uit en besluit dat ze met de hulp van de Breton, Didier en madame Hache haar plannen door kan zetten. Ze neemt het definitieve besluit om in La Borie te blijven wonen.

Erop of eronder/Kadastrale liefde

Omdat Pascal verstand van wijn heeft, de omgeving goed kent, en het beste met Juliette voor heeft, hangt er veel van zijn oordeel over de Juliette's plannen af. Hij vindt het een ambitieus plan voor een dame alleen, maar wijst het niet af. Hij vertrouwt haar toe dat ze het pad van haar ouders betreedt, die ook plannen hadden om zich vanuit Nederland definitief op de wijnbouw te gaan storten. Om die reden stuurden ze geld naar oom Gaston, die een deel van het terrein beplante. Het domein brengt volgens Pascal geen geluk. Gaston kreeg er een hartaanval en Juliette's ouders verongelukten op weg er naar toe. Juliette realiseert zich dat ze in La Borie was opgegroeid als

haar ouders niet waren overleden. Haar drijfveer om er te blijven wordt nu alleen maar groter. Pascal steunt haar in haar plannen. Ze zal dan wel wat papieren moeten halen om de reputatie van de Bonave-wijnen te kunnen evenaren. Met een opleiding viticulture zal dat haar lukken. Juliette vertrekt naar Nederland om haar zaken te regelen. Haar broer Maurice zal aandelen kopen in het bedrijf en het geld van haar appartement kan ze gebruiken voor investeringen. De kleine erfenis van haar ouders komt het wijnbedrijf ten goede. Er volgt een ontmoeting met Jensen in Den Haag, het wordt een beleefd gesprek zonder emoties de scheiding wordt koeltjes geregeld. Na de verkoop van haar huis, laat ze zich door haar vrienden naar Frankrijk verhuizen. Geholpen door Didier en de Breton werkt Juliette aan de opzet van haar wijnbedrijf. Didier zal beginnen met het snoeien van de wijnranken en het omploegen van de paden. De Breton komt met kadastrale tekeningen om Juliette te laten zien wat haar grond is. Samen bewandelen en bekijken ze het indrukwekkende familiebezit.

Gemengd bloed/ Naar buiten

Tegen de kerst is er al heel wat werk verzet op Juliette's domein. Madame Hache wil Juliette met de feestdagen introduceren in het dorp. Als Juliette hoort dat de dorpsbewoners haar de afgewezen bruid noemen, hoeft ze eigenlijk al niet meer. Madame Hache weet haar toch over te halen en samen gaan ze naar de nachtmis en het kerstdiner in het dorp. Tijdens het diner leert ze de bewoners en hun sterke verhalen wat beter kennen. Ze weet nu hun praatjes wat beter te relativieren.

Francois Zéline is de zoon van een Fransman en een Ierse moeder. Aan haar dankt hij zijn rossige uiterlijk. Al vanaf zijn twintigste werkt hij onafgebroken aan zijn eigen wijndomein. Zijn bedrijf is succesvol en hij doet niets liever dan zijn grond uitbreiden. Met die gedachte, maar ook omdat hij zeer gecharmeerd is van Juliette, brengt hij haar weer een bezoek. Tot zijn verbazing is de vrouw zelf al begonnen met het snoeien van wijnranken. Hij concludeert dat ze haar eigen grond wil bebouwen. Tijdens een wandeling praten ze openhartig over de wijngaarden van Juliette en over henzelf. Na een perfecte middag nodigt Francois Juliette uit voor de jaarlijkse soepwedstrijd in het dorp. Juliette neemt het voorstel gretig aan. Op het soepfeest ontmoet ze er zijn moeder die deelneemt aan de wedstrijd. Omdat ze elk jaar een Iers recept laat meedingen, krijgt ze elk jaar de tweede prijs. Het alarmeert Juliette over hoe het dorp met 'vreemden' om gaat. Die nacht blijft Francois bij Juliette, een hartstochtelijke vrijpartij volgt. De dagen daarna blijven ze in elkaars gezelschap. Dan weer bij Francois thuis, dan weer bij haar. Omdat Didier de bestelbus van Francois nu vaak op haar erf ziet staan komt hij niet meer langs om te werken, hij is te paranoia voor vreemden.

Familiebezit/Gemeenschapszin

Juliette wordt uitgenodigd voor de vaste zondagmiddaglunch van de familie Zéline. Voor Juliette voelt dit alsof ze een zwaar examen moet afleggen. Haar voorgevoel is juist want madame Zéline blijkt geen gemakkelijke. Ze is erop tegen dat haar zoon omgaat met een gescheiden vrouw en bovendien leeft ze bij de erkenning van haar kinderen en kleinkinderen. Ze stelt hoge sociale verwachtingen aan hen. Ze bezit als het ware haar familie, iets wat Juliette als zeer beklemmend ervaart. Het diner duurt vijf uur en Juliette houdt het maar met moeite vol.

Doordat Francois en Juliette zo in elkaar opgaan verwaarlozen ze hun omgeving. Madame Hache voelt zich gepasseerd. Ze is niet aan Francois voorgesteld en ziet Juliette nog sporadisch. Ze besluit zich er mee te bemoeien. Juliette wordt door haar verweten dat ze Didier heeft laten vallen en over Francois zegt ze dat die alleen maar op Juliette's land uit is. Vertwijfeld klopt Juliette bij

Pascal aan. Ze wil weten of het waar is wat madame Hache over Francois zegt. Pascal garandeert haar dat Francois een integer mens is, maar hij is niet overtuigd over een relatie tussen hen. Hij waarschuwt Juliette om niet in de valkuil van geld of bezit te lopen, maar vooral haar eigen prioriteiten niet uit het oog te verliezen. Het is volgens hem aan de jonge mensen om de wereld leefbaar te houden, steeds grootschaliger werken leidt tot vervreemding en verstoort de gemeenschapszin.

Adempauze/De zondagmiddaglunch

Er moet meer rust in de onstuimige relatie komen wil er nog wat gebeuren. Omdat al het werk stil ligt besluiten Francois en Juliette elkaar nu om de dag te zien. Juliette moet aan de studie en Didier zal haar weer moeten komen helpen.

Juliette pakt de draad weer op. Ze bezoekt Didier die zijn belofte zal nakomen om haar te helpen en ze drinkt een aperitief bij madame Hache, die vanaf dat moment weer lekkere hapjes komt brengen. Zelf gaat ze als een bezetene aan de studie.

Het zit Francois dwars dat hij zo weinig van Juliette weet. Vooral de manier waarop ze haar man heeft verlaten kan hij niet begrijpen. Juliette vermoedt dat het zijn moeder is die deze twijfels zaait. Ook heeft Francois moeite met de onregelmatigheid waarmee hij Juliette ziet. Hij kan er niet tegen en beseft dat hij niet meer zonder haar wil zijn. Hij denkt erover om met Juliette te trouwen.

De Breton komt onverwachts afscheid nemen. Zijn vrouw kan niet wennen in La Borie en hij heeft de Meenthoeve aan Engelsen kunnen verkopen. Hij biedt Juliette zijn land aan voor een schikkelijke prijs. Omdat de Breton een echte vriend van haar is geworden stemt Juliette met de verkoop in.

Madame Zéline vindt het maar vreemd dat Juliette door haar studie niet op de zondagmiddagslunch aanwezig kan zijn. Volgens haar klopt het niet dat een vrouw niet bij haar man wil zijn. Francois vraagt Juliette om bij hem te komen wonen. Hij stelt voor om een opzichter te nemen voor zijn terreinen en om van de opbrengst te gaan leven. Juliette is overdonderd, het past niet in haar plannen om bij Francois te gaan wonen. Ze is kwaad dat hij deze plannen buiten haar om bedenkt, helemaal als hij bekend dat zijn moeder er vragen over heeft gesteld. Juliette is niet van plan om alleen ter bevestiging van de waarden en normen van madame Zéline op Francois's voorstel in te gaan.

Oude geschiedenis/De Meenthoeve

De Breton verhuist en Juliette tekent de koopakte van de grond. Om het te vieren gaat ze bij Pascal langs. Als die hoort dat ze de velden van Sarroned heeft gekocht, de oude grond van de wijnboer Benoit, schrikt hij. Zelfs Pascal blijkt door het bijgeloof beïnvloed en herinnert haar aan de vloek van Benoit die op dat land rust. Hij vertelt haar de oude geschiedenis van La Borie. Samen met Francois bekijkt ze de verblijven van de Meenthoeve. Tijdens de wandeling vertelt Juliette dat ze het omliggende land heeft gekocht. Francois reageert onthutst. Heeft ze dat zonder met hem te overleggen gedaan? Wijnbouw is zijn beroep en zijn passie. Hij neemt het haar kwalijk. Er volgt een crisis in hun relatie. Tot drie keer toe vraagt Francois Juliette ten huwelijk. Hij vindt dat zij geen verantwoordelijkheden aan durft te gaan en zij vindt dat ze hun relatie best zonder een huwelijk kunnen voortzetten. Francois besluit op te stappen. Hij wil een vrouw die niet alles alleen beslist. Als hij niet op conventionele wijze met een vrouw een gezin kan stichten verliest hij de goedkeuring van zijn familie en raakt hij in een isolement. Dat heeft hij er niet voor over.

Assemblagewetten

Francois voelt zich ellendig en vraagt Pascal om raad. Die legt hem in onthutsende eenvoud uit dat sommige, ook zeer krachtige wijnen, zich nou eenmaal moeilijk laten assembleren. Ieder verzet tegen de assemblagewet is zinloos, dus besluit Francois dit te accepteren.

Pascal krijgt het angstige gevoel dat de vloek van Benoit nu al vat begint te krijgen op Juliette's leven. Ook Juliette begint nu in de uitwerkingen van de vloek te geloven. Samen met Juliette bezoekt hij madame Hache. Die raadt aan om de grond van Sarroned te laten inzegenen door de oude curé, omdat die naar horen zeggen over buitenaardse krachten zou beschikken. De oude curé is hiertoe alleen bereid als het in het geheim gebeurt. Hij wil geen slechte naam krijgen in de kerk. In bijzijn van Pascal, madame Hache en Juliette spreekt hij over het veld zijn zegen uit. Juliette voelt zich nu een stuk rustiger.

Trouw

Juliette's vermoeden dat ze zwanger is wordt bevestigd. Ze piekert over wat ze met de situatie aan moet. Een van de oude brieven van haar overgrootvader doet haar ertoe besluiten om kosten wat het kost op de Mariahoeve te blijven. De boerderij heeft nageslacht nodig, en zal op haar inzet kunnen rekenen. Met de vriendschap die ze van Didier en madame Hache ontvangt, zal dat haar moeten lukken. Wel wil ze Francois laten weten dat ze van hem in verwachting is. Als ze hem bezoekt, wil hij niet luisteren naar wat zij hem voor nieuws komt brengen. Het wordt een soort afscheid. Hij zegt dankbaar te zijn voor wat hij van haar ontvangen heeft. Zij antwoordt alleen dat hij er geen idee van heeft wat hij haar gegeven heeft. Daar blijft het bij.

Epiloog

Het kind van Francois en Juliette wordt aan het woord gelaten. Ze vertelt hoe ze gelukkig opgroeit temidden van haar meest dierbaren: haar moeder, Didier en madame Hache.

Haar moeder is gelukkig en dankbaar dat ze woont in een huis met zoveel geschiedenis en dat de ziel van Oma Simone voor altijd over hen waakt, dankbaar omdat haar huis weer wordt bewoond. Met zijn vieren vormen ze nu een soort gezinnetje. Het lijkt erop dat Juliette haar dromen heeft verwezenlijkt.

Perspectief

De brieven in de proloog zijn geschreven in de ik-perspectief. Het is vader Clement Bonave die de brieven schrijft aan zijn zoon Leon, Er is sprake van een ik-verteller: *'Alweer heb ik slecht nieuws te melden...'* (blz. 10).

Tot aan de epiloog staat de roman geschreven in hij/zij-perspectief met een verborgen verteller. Deze verteller vertelt het verhaal vanuit de gezichtspunten van verschillende personen. Te lezen valt wat er in het verhaal gebeurt en hoe deze personen dat ervaren. Er wordt vooral meegeleefd met Juliette Velden, maar soms volg je de gebeurtenissen ook door de ogen van anderen. Naast Juliette komen we ook iets meer te weten over de gedachten en gevoelens van Pascal, madame Hache en Francois.

Voorbeeld van de verborgen verteller op bladzijde 15:

'Laat op de avond werd Juliette Velden de heuvels ingereden ...die haar de adem benam.'

Voorbeeld van wat Pascal denkt op bladzijde 128:

'Pascal wist zich geen raad met de situatie....en haar verantwoordelijkheid nam.'

Voorbeeld vanuit de belevenissen van Francois op bladzijde 143

'De berijder van de bestelbus stoorde zich niet aan de verhalen en vooroordelen die over de nieuwe bewoonster van het domein Bonave de ronde deden.'

Voorbeeld van de gedachtegangen van madame Hache op bladzijde 240:

'Ze had zich voorgenomen Juliette in te wijden in de geheimen van de Quercynoise keuken...'

In de epiloog verandert het perspectief van hij/zij- in een ik-perspectief met ik-verteller. Omdat we hier vanuit een baby de afloop van Juliette's historie zien, en het kind meer vertelt dan het zich op die leeftijd kan beseffen hebben we ook hier met een verborgen verteller te maken.

Voorbeeld op bladzijde 333;

'Soms werd ik midden in de nacht wakker. Dan haalde maman me uit bed en keken we samen uit het torenraam naar de volle maan.'

Personages

Juliette Velden erft de wijnboerderij van haar oma Simone Bonave. Ze is nazaat van het geslacht Bonave, een generatie wijnboeren die werd geroemd om zijn uitstekende Cahors-wijn. Ze is Nederlandse, van beroep grafisch ontwerper en runt tot aan haar vertrek naar Frankrijk samen met haar partner een reclamebureau in Den Haag. Haar ouders zijn verongelukt toen ze een jong meisje was en ze is in een pleeggezin grootgebracht. De vakanties bracht ze altijd door bij haar oma Simone in La Borie.

Juliette heeft zwart lang haar en oogt niet uitgesproken Nederlands. Ze is onvoorspelbaar en impulsief omdat ze van het ene op het andere moment van koers kan veranderen zoals dat het geval is op haar huwelijksdag. Ze beseft dan ineens dat haar relatie geen toekomst heeft, terwijl ze net diezelfde dag haar partner het jawoord heeft gegeven (blz. 26). Ook besluit ze tegen alle verwachtingen in om in Frankrijk haar toekomst op te bouwen. Ze besluit al snel om alles wat ze opgebouwd heeft in Nederland op te geven (blz. 54 en blz. 155). Op blz. 158 blijkt dat Juliette een echte doorzetter is: *'Ze nam zich voor om zich niet gewonnen te geven. Met koppige volharding vervolgde op een dringende toon, smeekte ze Pascal haast om haar woorden serieus te nemen'*. Verder is Juliette doortastend en direct, dat blijkt bijvoorbeeld als ze met madame Hache naar de nachtmis onderweg is. Deze beklagt zich aan een stuk door over al haar pijntjes die door het zitten in de auto verergeren, terwijl zij degene is die Juliette heeft

overgehaald om mee naar de kerstviering te gaan. Juliette moet zich concentreren om op het gladde wegdek te blijven en krijgt schoon genoeg van het gezeur van madame Hache. Ze zet dan de auto aan de kant van de weg en zegt: *'U wilt dat ik minder schokkerig rijd? Dan is er maar een mogelijkheid: omkeren. Ik zal kijken waar ik kan draaien* (blz. 193).

Haar onafhankelijk en tegendraadse aard kenmerken zich door de keuzes die ze maakt in haar leven: het tijdens haar huwelijk opstappen; niet mee willen gaan in de conventies die Francois van haar verwacht (blz. 274); tegen de dorpsroddel in als alleenstaande moeder een bestaan opbouwen in het dorp (blz. 320). Juliette blijft vastberaden.

Naast deze sterke eigenschappen vertoont Juliette ook kwetsbare kanten. Ze trekt zich veel aan van de dorpsroddel en vindt het verschrikkelijk dat men haar 'de afgewezen bruid' noemt (blz. 191). Ondanks haar uiterlijke kalmte heeft ze ook haar angsten. Zo ziet ze enorm op tegen het bezoek aan haar nieuwe schoonfamilie (blz. 231). Ook is ze erg afhankelijk van de mensen uit haar omgeving. Dat blijkt wanneer ze ontdekt dat ze zwanger is. Alleen met de steun, hulp en vriendschap van Didier en madame Hache zal ze het redden om zichzelf in de Mariahoeve staande te houden (blz. 326).

Francois Zéline is de meestbegeerde vrijgezel uit de omgeving omdat hij als wijnboer veel land en kapitaal bezit. Al vanaf zijn twintigste heeft hij zijn ambities als wijnboer nagejaagd. Francois heeft een enorme expansiedrift en wil steeds meer land bebouwen (blz. 183). Zijn werk is zijn lust en zijn leven. Francois is een zoon van een Frans vader en een Ierse moeder. De bleke tint, sproeten, het rossige haar en zijn muzikaliteit (hij speelt gitaar) heeft hij van zijn moeder (blz. 180). Francois heeft drie getrouwde zussen met kinderen. Het gezin Zéline is zeer gehecht aan vaste tradities. Zo moet de hele familie elke zondagmiddag komen lunchen en verwacht de moeder dat alle kinderen zich aan haar normen en waarden houden. Francois is erg gevoelig voor de conventies van zijn familie. Hij wil die dan ook niet opgeven: *'Zijn familie stond hem zeer na. Als zij niet achter zijn keuze konden staan, raakte hij geïsoleerd'* (blz. 301).

Francois wordt tot over zijn oren verliefd op Juliette: *'Ik weet de laatste dagen niet wat me overkomt en ik weet nu niet wat ik tegen je moet zeggen. Ik ken je nauwelijks maar je bent sinds onze eerste ontmoeting niet meer uit mijn gedachten geweest* (blz. 221). Francois heeft naast deze openhartige kant ook een schuchtere kant: *'Juliette verbaasde zich over zijn schuchterheid'* (blz. 218). Verder heeft Francois een onstuimig en ongeduldig karakter: *'Zodra er zich een verlangen in hem nestelde, wilde hij het verwezenlijken'* (blz. 268). Hij overdondert Juliette tot driemaal toe met huwelijksaanzoeken, terwijl zij daar helemaal niet aan toe is (blz. 274).

Madame Hache is de buurvrouw van Juliette en woont op het hoogste punt van La Borie.

Vanuit haar huis heeft ze uitzicht op de Mariahoeve, ze houdt alles in de gaten. Ze worstelt zich met al haar kwalen door de eenzame winters in La Borie (blz. 69) en klaagt erover dat ze haar kinderen zo weinig ziet. Haar kinderen wonen niet meer in het gehucht en hebben geen tijd voor haar (blz. 72). Madame Hache is blij dat Juliette op de Mariahoeve is komen wonen want het geeft haar wat afleiding en zo kan ze zich weer eens met iemand bemoeien. Onder het voorwendsel van behulpzaamheid, bemoeit ze zich overal mee. Zo regelt ze de klusjesman Didier voor Juliette, komt ze vaak ongevraagd met eten aanzetten en grijpt ze in als Juliette zich tijdens haar relatie met Francois te weinig laat zien: *'Madame Hache zag haar nog maar zelden.....Haar studie moest er beslist onder leiden. Na drie lange weken.....vond madame Hache het welletjes...'* (blz. 240). Haar sensatiezucht kent geen grenzen en ze kletst over iedereen: *'Ze wilde niet vertellen wat er aan de hand was met de burens, maar talent voor zwijgen had God haar niet*

gegeven...' (blz. 77). Dat de bemoeizucht van madame Hache Juliette soms wel een teveel wordt, blijkt uit de gedachten die Juliette over haar laat gaan op bladzijde 197: *'De temperamentvolle en allesoverrompelende hartelijkheid van madame Hache was verwarmend en beklemmend tegelijk.'*

Tonton Didier is de klusjesman van Juliette. Hij is nerveus van aard en heeft een zenuwtik bij zijn rechteroog (blz. 173). Didier zit in de ziektewet omdat hij door een bedrijfsongeluk zijn been heeft bezeerd, hij heeft daardoor een zee van tijd. Omdat hij bang is dat 'het dorp' erachter komt dat hij voor Juliette werkt, wil hij voorlopig niets betaald krijgen. Hij wil zijn uitkering niet op het spel zetten. Met Juliette maakt hij de afspraak dat hij alleen maar bij haar werkt als er niemand bij haar is. Door zijn paranoïde geestesinslag kan hij niet tegen de aanwezigheid van vreemden. Ondanks zijn nerveuze inslag, ontpopt Didier zich tot een zeer betrouwbare vakman. Als hij met een laaggeprijsde aanbieding van zeer goede gebruikte wijnvaten aan komt zetten, waardeert Juliette zijn initiatief en vakmanschap: *Sindsdien vertrouwde ze op Didier. Hij had geen opleiding genoten, maar wist alles'* (blz. 187). Langzaamaan ontpopt er zich een warme vriendschap tussen Juliette en Didier: *'Onder geen beding mocht ze haar vriendschap met Didier nogmaals ten koste van de liefde laten gaan'* (blz. 327).

Pascal Bilandave, is een soort peetoom van Juliette. Hij werkt in het dorpsrestaurant, is sommelier en heeft naast kennis van wijnen veel wijsheid in pacht (blz. 23 en 24). Als enige overgebleven familievriend voelt hij zich verantwoordelijk voor het wel en wee van Juliette. Zijn beroep van wijnkenner heeft fysiek zijn sporen nagelaten. Hij heeft een flink postuur, een licht gezwollen neus, en wangen die permanent blozen (blz. 23). Zowel Juliette als Francois komen op momenten van grote twijfel naar hem toe. Als Francois naar Pascal toekomt om hem te vragen wat er mis is tussen hem en Juliette, haalt Pascal zijn wijsheid uit de wijnkennis: *'Misschien laten jullie je moeilijk assembleren'* (blz. 304), het gesprek bevrijdt Francois daarmee van zijn twijfels: *'Het gesprek had hem van zijn twijfels bevrijd, maar niet gelukkiger gemaakt. Hij wist dat ieder verzet tegen de wetten van de assemblage zinloos was'*. Pascal blijft Juliette onder alle omstandigheden steunen.

Abstracte motieven

Moed

Familiebezit gaat over moed. De moed van een vrouw die haar leven in eigen hand neemt en vast houdt aan haar eigen drijfveren. Het vergt moed om een pas gesloten huwelijk te ontvluchten. Juliette durft dat, tijdens het bruidsfeest verandert ze ineens van gedachten over haar man en neemt een beslissing: *'Ze moest snel handelen als ze wilde ontsnappen aan pogingen om haar tegen te houden of tot rede te brengen. Ze aarzelde niet langer, stond op van tafel en verliet de eetzaal...'* (blz. 26).

Dezelfde moed zet Juliette ertoe om haar leven een andere wending te geven en om de wijnboerderij van haar oma weer nieuw leven in te blazen: *'In alle opzichten moest ze een nieuw bestaan opbouwen. Een nieuw bestaan en een nieuw verleden.'*

Als blijkt dat Juliette zwanger is van de man met wie ze niet verder kan, staat ze wederom voor een onnoemelijk dilemma. Het vergt veel moed om als ongehuwde alleenstaande moeder staande te blijven in een vijandig gezinde dorpsgemeenschap. Toch kiest ze voor het verwezenlijken van haar ideaal: *'Ze had zich zorgen gemaakt om de reacties uit het dorp maar nu ze madame Hache en Didier samen hoorde bedisselen over de inrichting van de buitenkeuken, kon ze zich indenken dat ze verrukt zouden zijn.'* Juliette houdt vast aan haar plannen.

Bezit

De roman gaat over bezit. Niet alleen over tastbaar bezit zoals huizen en landerijen, maar ook over het bezitten van personen. De wijnboerderij die Juliette van haar oma erft, is in ogen van haar echtgenoot niet meer dan een bezit dat je kunt verkopen. Juliette heeft echter een emotionele geschiedenis met het huis en denkt er niet over dat te doen. Ze wil de boerderij juist in ere herstellen. Dat ze bij het huis ook nog een enorme lap grond erft, realiseert ze zich in eerste instantie helemaal niet. Voor haar spelen de materiele motieven niet de belangrijkste rol.

Francois komt in eerste instantie op haar land af. Hij wil graag veel land bezitten. Ook in de liefde komt zijn bezitterige aard boven: hij wil Juliette niet meer kwijt, hij wil haar altijd om zich heen hebben. Zelfs de zelfstandige beslissingen die zij neemt moet ze eerst aan hem voorleggen. De liefde neemt even bezit van Francois en Juliette. Ze gaan een periode totaal in elkaar op en lijken van elkaar bezeten. Dit heeft tot onmiddellijk gevolg dat alle plannen rondom de wijnboerderij stil liggen.

Francois wordt door zijn familie bezeten. De titel familiebezit is dus op twee manieren te interpreteren. Zijn moeder is erop tegen dat haar zoon omgaat met een gescheiden vrouw. Ze oefent een enorme sociale druk op hem uit. Ze bezit als het ware haar familie, iets wat Juliette als zeer beklemmend ervaart.

Bezit is er dus in alle opzichten de oorzaak van dat de liefde tussen Juliette en Francois niet werkt. Beiden willen ze hun familiedomein niet voor elkaar opgeven.

Vriendschap

Het boek gaat meer over vriendschap dan over liefde. Juliette ontdekt dat er veel verschillende soorten vriendschappen mogelijk zijn. Ze is hiervan afhankelijker dan van de liefde: *‘Onder geen beding mocht ze haar vriendschap met Didier nogmaals ten koste van de liefde laten gaan’* (blz. 327). Op vriendschap kan zij bouwen terwijl liefde haar in haar plannen lijkt te belemmeren. Dat vriendschap soms uit onverwachte hoek komt, valt te lezen op bladzijde 322: *‘Al weer verbaasde Juliette zich over de aandachtige houding van Didier.....Hij moest een vriend zijn die zich moeilijk als zodanig liet herkennen.’*

Met de stugge Breton, haar buurman die haar altijd helpt, groeit er eveneens een vriendschap. Dat blijkt als Juliette na zijn vetrek een enorme leegte ervaart: *‘C’est fini, dacht ze. Het tijdperk van de Breton is voorbij. Het gaf haar een onbestemd gevoel een vriend te hebben verloren die ze eigenlijk geen vriend mocht noemen’* (blz. 276).

Door de vriendschap met Didier en madame Hache zal Juliette het redden in La Borie. Dat blijkt uit de woorden van haar dochttertje die omringt door dit gezelschap opgroeit. In de epiloog verwoordt zij: *‘En zo werd ik, Virginie Velden, opgevoed in een kleine beschermende en standvastige familie met een onverbreekelijk hechte band die niet op bloedverwantschap was gebaseerd maar op vriendschap en gedeeld verleden.’*

Grondmotief

Voor het volbrengen van idealen zijn moed en goede vrienden nodig. Liefde en bezit kunnen die idealen flink belemmeren.

Juliette ervaart de liefde van Francois als beklemmend als hij eisen aan haar gaat stellen. Hij wil met haar trouwen en haar voor altijd bij zich houden terwijl zij andere drijfveren heeft.

Bovendien wil hij dat ze gaan leven van de opbrengsten van zijn domein.

Juliette wil dit niet. Ze wil zich niet van haar plannen laten weerhouden, en zal niet weer in de valkuil van de liefde vallen zoals met haar vorige man. Juliette heeft de moed om te volharden in

haar droom: het opnieuw opzetten van de wijnboerderij van haar oma. Ze omringt zich daarbij met mensen die haar daarin onvoorwaardelijk zullen steunen. Voor een liefde zoals Francois, is daarvoor geen plaats.

Tijd

Familiebezit is chronologisch geschreven. Het verhaal over Juliette Velden begint op de dag van haar huwelijk eind jaren zeventig. Het is, zoals de titel van het eerste hoofdstuk vermeldt, oktober. Ongeveer drie weken voor kerstmis begint Didier met het snoeien van de wijnranken: *'Hij schatte het snoeien op drie weken werk, voor de kerst kon de klus geklaard zijn'* (blz.173). Pas begin januari vindt Francois de tijd om na de drukste periode op zijn domein, een bezoek te brengen aan Juliette (blz. 240). Een week later na het bezoek van de soepwedstrijd begint hun liefdesrelatie. Drie weken erna wordt Juliette door haar omgeving wakker geschud in de gedaante van madame Hache, die het nu wel welletjes vindt dat Juliette haar vrienden verwaarloost (blz. 240), het is dan half februari. Het kind van Juliette wordt *'op een onbestemde middag in februari'* verwekt (blz. 317), een half jaar later wordt het dochttertje geboren: *'drie weken te vroeg uit de baarmoeder getrild'* (blz. 331). De roman beslaat dus een periode van nog geen jaar. De epiloog is een flashback waarbij het dochttertje van Juliette terugblijkt op haar geboorte en haar omstandigheden.

In het boek wordt op nog meer plaatsen door middel van terugblikken, flashbacks over de geschiedenis van het huis verteld. Terwijl de hoofdpersoon door de vertrekken van de Mariahoeve loopt, denkt ze terug aan de verhalen die haar oma vertelde toen ze een klein meisje was: *'Haar illustere voorvader Gilbert had het domein uitgebouwd tot zijn huidige staat, vertelde oma Simone dikwijls'* (blz.43). Ook de brieven die Juliette vindt in de kamer van haar oom Gaston geven een goed beeld van de geschiedenis van het huis en zijn omgeving (blz.100). Zijn hoogtijaren en zijn tijden van verval en recessie. Ook uit de verhalen van de sommelier Pascal komen we details uit het verleden aan de weet (blz. 281, 282).

Ruimte

Op een paar pagina's na, wanneer Juliette een bezoek aan Den Haag brengt, speelt het verhaal zich af in La Borie, het gehucht in de omgeving van Cahors in Frankrijk. Het is dan eind jaren zeventig. Juliette brengt veel tijd door op de Mariahoeve. Uitvoerige beschrijvingen hiervan geven een goede impressie van de geschiedenis die het huis in zich draagt: *'uit inscripties die her en der in de stenen waren gekrast, was op te maken dat het vijf eeuwen had geduurd voordat de wijnboerderij zijn huidige vorm had bereikt'* (blz. 42). Zo nu en dan brengt ze een bezoek aan madame Hache die in een huis met witte luiken op het hoogste punt van La Borie woont (blz. 69), en maakt ze een paar wandelingen door de omgeving. Zo bezoekt ze na de verhuizing van haar buurman de Meenthoeve.

Het leven in het dorp wordt geïllustreerd door bezoekjes aan de bakker en de apotheek en verschillende scènes spelen zich af in het restaurant waar Pascal werkt, onder andere tijdens het kerstdiner. De landschappen van de omgeving van La Borie worden schilderrijk beschreven: *'Het pad was bedekt met een fluweelzacht mostapijt...op een oneindig spectrum aan groentinten'*.

Stijl

Tineke Aarts gebruikt een realistische schilderachtige stijl die veel sfeer uitdraagt. Elk detail van haar roman is tot in de puntjes uitgewerkt. Een voorbeeld daarvan is te lezen op bladzijde 177:

‘De muren omkaderden een ondoordringbaar bos van kreupelhout waarin grijsgroen bemoste zomereiken de boventoon voerden’.

Zowel de personages als de geschiedbeschrijving van het huis worden zeer zorgvuldig uitgediept. De fragmenten bevatten veel informatie waardoor je als lezer alert moet blijven. De fragmentarische vorm van het boek haalt soms de vaart eruit. Sommige beginfragmenten worden pas aan het eind van het boek duidelijk. Als een puzzel vallen de fragmenten dan op hun plaats. Door de lichtvoetige toon van de roman blijft het boek echter zeer leesbaar. De dialogen zijn vlot en de personages interessant neergezet: ‘

‘Waar komt u eigenlijk vandaan?’ vroeg ze koeltjes.

‘Ik woon in La Borie,’ antwoordde Juliette.

‘La Borie?’

‘Het gehucht van de Bonaves,’ hielp Francois.

‘Dat gehucht was toch verlaten?’

‘Nee hoor,’ zei Juliette. ‘Naast mij woont madame Armantine Hache en aan de overkant een Bretons echtpaar. Het is er allesbehalve stil,’ overdreef ze.

‘Waar komt uw accent vandaan?’

‘Ik ben opgegroeid in Nederland.’

‘Ah bon,’ zei madame Zéline.

De typeringen van de karakters zijn goed getroffen. Over de Breton schrijft ze bijvoorbeeld:

‘Hij staaarde over haar heen in de verte, het leek alsof hij iets wilde zeggen, maar hij sprak niet...hij scheen daar niet te staan om een oppervlakkige conversatie met haar aan te knopen, er moest iets aan de hand zijn’ (blz. 120, 121).

De schrijfster maakt gebruik van Franse woorden omdat Nederlandse vertaling afbreuk zou kunnen doen aan hun ‘cachet’. Het typische Franse sfeertje wordt daardoor benadrukt.

Familiebezit is een sfeervolle, idyllische roman, met personages die een beetje gaat missen als het boek uitgelezen hebt.

De schrijver

Familiebezit is het literaire debuut van Tineke Aarts. De schrijfster studeerde Taal- en Literatuurwetenschap in Tilburg en schreef over literatuur voor de Brabant Pers.

Ze werkte als communicatieadviseur en interim-manager en schreef over haar ervaringen samen met oud-collega Carien Verhoeff het succesvolle boek *Leven met een baas*.

Ik heb Tineke Aarts leren kennen tijdens mijn studietijd in Tilburg waar we veel van het ‘goede’ Zuidelijke leven’ deelden. Tineke ken ik als een geïnteresseerde, energieke vrouw met een relativerend gevoel voor humor. Ze is altijd al iemand geweest die wist wat ze wilde. Zie hier haar roman.

Leuk detail: Tineke Aarts was present op mijn huwelijksdag.

Door Marjolein Schaeffer